Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/4206

20.8.2025

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Reindustrializácia Európy – príležitosť pre podniky, zamestnancov a občanov v kontexte krízy životných nákladov

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(C/2025/4206)

Spravodajca: **Andrés BARCELÓ DELGADO (ES – I)**

Spolusprávodajkyňa: **Monika SITÁROVÁ (SK – kat. 2)**

Poradcovia	Vega GIL OYAREGUI (za spravodajcu, skupina I) Juan José LUIS DELGADO (za spoluspravodajkyňu, kategória 2)
Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	5. 12. 2024
Právny základ	článok 52 ods. 2 rokovacieho poriadku
Príslušná sekcia	poradná komisia pre priemyselné zmeny (CCMI)
Prijaté v sekcii	4. 6. 2025
Prijaté na plenárnom zasadnutí	18. 6. 2025
Plenárne zasadnutie č.	597
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	197/0/2

PREAMBULA

Toto stanovisko je súčasťou širšieho balíka stanovísk EHSV o kríze spôsobenej nárastom životných nákladov, v ktorom EHSV skúma rôzne aspekty tejto politickej výzvy a predkladá komplexný a rozsiahly súbor odporúčaní pre európskych a národných tvorcov politík, organizácie občianskej spoločnosti a ďalšie zainteresované strany. Balík obsahuje sedem „sektorových stanovísk“ ([1]), z ktorých každé sa venuje otázkam v konkrétnej relevantnej oblasti politiky. Okrem toho sa v „zastrešujúcom stanovisku“ ([2]) uvádzajú všeobecné politické odporúčania na riešenie krízy spôsobenej nárastom životných nákladov ako celku a na budovanie odolnosti voči budúcim krízam.

1. Závery a odporúčania

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) víta iniciatívu Komisie pod názvom Kompas konkurencieschopnosti zameranú na zlepšenie konkurencieschopnosti hospodárstva EÚ s cieľom dobehnúť USA a Áziu. Rozvoj tejto iniciatívy musí zahŕňať jasné ukazovatele výkonnosti, aby inštitúcie EÚ a zainteresované strany mohli monitorovať plnenie každej úlohy zahrnutej do kompasu. Na zlepšenie konkurencieschopnosti EÚ je nevyhnutných aj viac súkromných a verejných investícií.

([1]) Stanoviská EHSV na tému *Reindustrializácia Európy – príležitosť pre podniky, zamestnancov a občanov v kontexte krízy životných nákladov*, *Ako prekonať krízy – opatrenia na zabezpečenie odolného, súdržného a inkluzívneho európskeho hospodárstva* (Ú. v. EÚ C, C/2025/3195, 2.7.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3195/oj), *Ako nefunkčnosť jednotného trhu prispieva k zvyšovaniu životných nákladov* (Ú. v. EÚ C, C/2025/3189, 2.7.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3189/oj), *Postupné rušenie dotácií na fosílne palivá a súbežné zabezpečenie európskej konkurencieschopnosti, zmierňovanie krízy spôsobenej nárastom životných nákladov a presadzovanie spravodlivej transformácie* (Ú. v. EÚ C, C/2025/3191, 2.7.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3191/oj), *Fragmentácia dodávateľských reťazcov a jej vplyv na životné náklady* (Ú. v. EÚ C, C/2025/4209, 17.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4209/oj), *Ako riešiť stratu kúpnej sily a riziko rastúcich nerovností, vylúčenia a marginalizácie* (Ú. v. EÚ C, C/2025/4208, 17.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4208/oj) a *Prudký nárast cien dopravy, energií a bývania: úloha kvalitných verejných služieb pri riešení problému vysokých životných nákladov* (Ú. v. EÚ C, C/2025/3192, 2.7.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3192/oj).

([2]) ECO/660 – *Odporúčania organizovanej občianskej spoločnosti k zvládnutiu krízy spôsobenej nárastom životných nákladov* (pripravuje sa).

1.2. Pracovný program Komisie na rok 2025 obsahuje Akčný plán pre cenovo dostupnú energiu. EHSV chce, aby Komisia zaručila, že plán zabezpečí dodávky elektrickej energie a jej stabilnú, konkurencieschopnú a predvídateľnú cenu. Mal by zahŕňať aj nízkouhlíkovú energiu prostredníctvom obnoviteľných zdrojov a palív z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu (RFNBO).

1.3. Otvorená strategická autonómia musí byť stredobodom procesu reindustrializácie v snahe zabezpečiť prístup k surovinám, diverzifikovať zdroje a zvýšiť odolnosť hospodárstva EÚ. EHSV odporúča prijať priemyselnú politiku založenú na prístupe k hodnotovému reťazcu s cieľom povzbudiť podniky, aby priblížili svoju výrobu k EÚ. Tento prístup zdôrazňuje rovnaký význam dodávateľských aj odberateľských činností pri transformácii. To možno dosiahnuť zvýšením počtu partnerstiev s krajinami mimo EÚ a zjednodušením postupov vydávania povolení, pričom treba zabezpečiť dodržiavanie pracovných, sociálnych a environmentálnych noriem, s cieľom podporiť rast vlastného ťažobného priemyslu EÚ.

1.4. Zákonodarcovia EÚ musia využiť pripravovaný akt na urýchlenie dekarbonizácie priemyslu, aby sa zabezpečila udržateľnosť alternatívnych obchodných modelov a obchodných modelov obehového hospodárstva tým, že podnikom zameraným na transformáciu ponúknu zrýchlené postupy vydávania povolení, finančnú pomoc a politickú podporu. Návrh aktu o obehovom hospodárstve by mal vyslať jasný signál podpory podnikom obehového hospodárstva a ubezpečiť investorov, že EÚ je ideálnym prostredím na vývoj čistých riešení.

1.5. Súčasťou procesu reindustrializácie musí byť sociálny dialóg vrátane kolektívneho vyjednávania, aby sa posilnil sociálny aspekt jednotného trhu.

1.6. Reindustrializácia si vyžaduje špecializovaný inovačný program s osobitnými cieľmi, ktoré zahŕňajú tak existujúce priemyselné odvetvia, ako aj nový vývoj a sú založené na sociálnom dialógu. Na tento program budú potrebné verejné investície, ktoré musia byť sprevádzané sociálnou kondicionalitou, ako sa uvádza v Dohode o čistom priemysle.

1.7. EHSV navrhuje, aby EÚ podporovala programy verejno-súkromných partnerstiev na zvýšenie priemyselných investícií s osobitnou časťou venovanou podpore podnikania mladých ľudí vo výrobnom odvetví. Program by mal podporovať spoluprácu medzi verejnými inštitúciami a súkromnými spoločnosťami s cieľom urýchliť inovácie a uvádzanie nových technológií na trh.

1.8. EHSV žiada, aby sa v pripravovanom návrhu Komisie o únii zručností zabezpečilo priame uznávanie a potvrdzovanie zručností pracovníkov v celej EÚ po ich uznaní verejnými orgánmi jedného členského štátu, čím sa zníži byrokratická záťaž. Komisia musí spustiť celoeurópsky program na propagáciu spravodlivo platenej učňovskej prípravy v priemysle medzi mladšími generáciami v snahe posilniť odolnosť pracovnej sily. Mala by tiež poskytnúť nástroje na predvídanie a riadenie zmien umožňujúce spravodlivý spôsob transformácie, ktorý zahŕňa zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu pracovnej sily, a to ako súčasť sociálneho dialógu.

1.9. Systém čistého verejného obstarávania je príležitosťou podporiť a uznať úsilie spoločností EÚ o udržateľnosť nediskriminačným spôsobom.

1.10. V snahe zvýšiť konkurencieschopnosť a udržať a rozvíjať v EÚ priemyselnú výrobu EHSV žiada, aby sa pomocou súhrnných balíkov zabezpečila regulačná súdržnosť a právna istota pre podniky a pracovníkov, zjednodušili postupy udeľovania povolení, ktoré by mali byť jasnejšie, rýchlejšie a predvídateľnejšie, znížilo množstvo práce spojenej s podávaním správ a zamedzilo nadbytočnému podávaniu správ. Harmonizáciou noriem pre čisté technológie v celej EÚ sa takisto môže podnikom uľahčiť prístup na trh a dodržiavanie predpisov.

2. **Všeobecné pripomienky**

2.1. Hoci niektoré makroekonomické ukazovatele naznačujú, že hospodárstvo EÚ dosahuje prijateľné výsledky, keďže inflácia klesla, miera nezamestnanosti je veľmi nízka a ceny energie sú lepšie než počas energetickej krízy v roku 2022, prieskum Eurobarometra Európskej komisie z jesene 2022 ukázal, že pre 93 % občanov EÚ sú najnaliehavejším problémom **rastúce životné náklady** ([3]). Tento pocit pretrváva: životné náklady (42 %) a hospodárska situácia (41 %) boli hlavnými otázkami, ktoré motivovali európskych občanov k tomu, aby hlasovali v posledných voľbách do Európskeho parlamentu v júni minulého roka ([4]). Okrem toho v najnovšom rozsiahlom prieskume nadácie Eurofound z roku 2024 viac respondentov uviedlo, že v porovnaní s predchádzajúcim rokom má ťažkosti vystačiť s peniazmi, pričom 30 % respondentov uviedlo, že je ťažké alebo veľmi ťažké vyžiť z dostupného príjmu, čo predstavuje istý nárast oproti 22 % z roku 2023 ([5]).

2.2. Európa zápasí v súčasnosti s **dvoma problémami**: musí prekonať krízu životných nákladov a zvrátiť dlhodobé účinky deindustrializácie. Oba problémy sú vzájomne úzko späté a majú veľké dôsledky pre podniky, pracovníkov a občanov v celej Únii.

2.3. Hlavné príčiny **krízy životných nákladov**:

2.3.1. **Inflácia** sa v roku 2021 zvýšila v dôsledku rýchleho oživenia hospodárstva po pandémii ochorenia COVID-19 a dosiahla 2,9 %. Vojna na Ukrajine a energetická kríza viedli v roku 2022 k nárastu miery inflácie na 9,2 %. Po tom, ako v roku 2023 inflácia mierne klesla na 6,4 %, sa v roku 2024 zmiernila na 2,6 %. Vnímanie inflácie je však veľmi silné, keďže ceny tovarov v nákupnom košíku pre domácnosť majú neustále stúpajúcu tendenciu ([6]). Inflácia výrazne oslabila kúpnu silu a vyvíja obrovský finančný tlak na domácnosti so strednými a nízkymi príjmami.

2.3.2. Hoci veľkoobchodné **ceny elektriny a plynu** od konca roka 2022 výrazne klesli, zostávajú približne dvojnásobne vyššie než v minulosti, pričom na ich výkyvy majú vplyv regulačné opatrenia, trhové podmienky a pretrvávajúce geopolitické napätia ([7]). Nedávna reforma trhu s elektrinou nepriniesla želaný výsledok, keďže hodnotové poradie (systém marginálnej cenotvorby) bráni spotrebiteľom plne využívať výhody zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov. Draghiho správa poukazuje na veľký rozdiel v cenách elektriny a plynu medzi EÚ a USA ([8]). Náklady na energiu sú naďalej zdrojom veľkých obáv nielen pre priemysel, ktorý spolu s dopravou patrí medzi najväčších spotrebiteľov energie, ale aj pre najzraniteľnejšie domácnosti.

2.3.3. Vplyv na **ekonomickú nerovnosť** bol rôznorodý a viacrozmerný – z hľadiska príjmu, prístupu k zdravotnej starostlivosti a vzdelávania. Podľa odhadov budú reálne mzdy v EÚ v roku 2024 stále o 1,1 % nižšie ako v roku 2019. Mnohé domácnosti s nízkymi a nižšími strednými príjmami naďalej pociťujú nepriaznivé účinky obdobia vysokej inflácie na svoju kúpnu silu. Najmä materiálna a sociálna deprivácia a finančné ťažkosti pracovníkov zostávajú väčšie než pred rokom 2022 ([9]). Niektoré spoločenské skupiny však boli zasiahnuté viac ako iné. V najhoršej situácii sa ocitli pracovníci s nízkou kvalifikáciou, ženy a mladí ľudia. Dlhodobé dôsledky sa ešte musia preskúmať ([10]).

2.3.4. Kríza životných nákladov, prudký nárast cien energie a vplyv pandémie ochorenia COVID-19 zhoršili problémy spojené s **cenovou dostupnosťou** bývania. Okrem toho sa náklady na bývanie zvýšili aj v dôsledku štrukturálnych faktorov, ako sú urbanizácia, demografické zmeny a špekulatívne investície do nehnuteľností ([11]). Náklady na bývanie sú príliš vysoké nielen pre domácnosti s nízkymi príjmami, ale aj pre domácnosti so strednými príjmami a mladých ľudí. Pre mladých ľudí je cenovo dostupné bývanie pravdepodobne najväčšou výzvou, ktorá im bráni začať samostatne žiť. Hoci na konci roku 2023 bola situácia mladých ľudí na trhu práce priaznivejšia ako v predchádzajúcich rokoch, v ceste k osamostatneniu im naďalej stáli mnohé prekážky, medzi nimi rastúce životné náklady a nemožnosť odsťahovať sa z rodičovského domu ([12]).

([3]) Prieskum Eurobarometer 2022.
([4]) Prieskum Eurobarometer 2024.
([5]) *Quality of life in the EU in 2024 – Results from the Living and Working in the EU e-survey* (Kvalita života v EÚ v roku 2024 – výsledky elektronického prieskumu Život a práca v EÚ), 2025, Eurofound.
([6]) Eurostat.
([7]) *Energy prices and costs in Europe* (Ceny energie a náklady na energiu v Európe), 2024, Európska komisia.
([8]) Správa Maria Draghiho *The Future of European Competitiveness* (Budúcnosť európskej konkurencieschopnosti).
([9]) *Labour market and wage developments in Europe* (Vývoj na trhu práce a vývoj miezd v Európe), výročná správa za rok 2024, GR pre zamestnanosť, Európska komisia.
([10]) Európsky inštitút pre rodovú rovnosť, 2021.
([11]) Výskumná služba Európskeho parlamentu, 2024.
([12]) Eurofound, 2023.

2.4. **Deindustrializácia v Európe**

V uplynulých desaťročiach Európa prešla a ešte stále prechádza procesom deindustrializácie, ktorý bol poznačený stabilným poklesom podielu výroby na celkovom hospodárstve. V posledných rokoch sa podiel priemyslu na HDP znížil z 21,0 % v roku 2005 na 18,5 % v roku 2022 ([13]). Počet pracovných miest vo výrobe na celom kontinente od roku 2008 naďalej klesá, a to nezastaviteľným tempom, a tento trend zasahuje nielen pozície s nízkou kvalifikáciou, ale aj vysokokvalifikovaných odborníkov ([14]). Tento posun spôsobilo viacero faktorov:

2.4.1. Globalizácia: Spoločnosti zvyčajne pre svoje dodávateľské reťazce a výrobnú kapacitu volili externé zabezpečovanie (outsourcing) v snahe znížiť náklady. Premiestňovanie výroby do regiónov s nižšími nákladmi práce viedlo k presunu výroby do zahraničia, zatváraniu tovární a strate pracovných miest v Európe.

2.4.2. Oneskorenia v technologickej adaptácii a nedostatočné investície do inovácie: V dôsledku pokroku v automatizácii a digitalizácii sa znížil dopyt po tradičných pracovných miestach v priemysle a vznikol nesúlad medzi zručnosťami pracovnej sily a potrebami moderných priemyselných odvetví.

2.4.3. Zameranie politík na služby: mnohé európske hospodárstva čoraz viac uprednostňovali odvetvia orientované na služby, a preto sa v niektorých prípadoch obmedzilo zameranie na tradičnú výrobu. Tento posun prispel k úpadku priemyselných činností a poukázal na potrebu vyváženejších politík.

2.4.4. Dôležitú úlohu v procesoch deindustrializácie zohrali aj obchodné, priemyselné, environmentálne a regulačné politiky EÚ, ako aj demografické zmeny a nedostatok pracovných síl, nedostatok primeraných investícií a tiež klesajúca konkurencieschopnosť.

2.4.5. Deindustrializácia mala ďalekosiahle dôsledky. Regióny, ktoré kedysi prosperovali vďaka výrobe, zasiahla hospodárska stagnácia, vyššia miera nezamestnanosti a prehlbujúce sa regionálne rozdiely. Stratou priemyselnej kapacity vzrástla aj závislosť Európy od dovozu, čo vystavilo kontinent zraniteľnosti v globálnych dodávateľských reťazcoch a na trhoch s energiou, ako to ukázali skúsenosti z nedávnej pandémie ochorenia COVID-19.

2.5. **Priemysel je opäť súčasťou politického programu**

Najlepším riešením by bola reindustrializácia, ktorá ponúka strategickú príležitosť:

2.5.1. posilniť odolnosť hospodárstva: zvýšenie celkových nákladov na vlastníctvo, eskalácia miezd, a to aj v krajinách mimo EÚ, rastúce náklady na dopravu, vyššie dovozné clá a náklady, ako aj potenciálne prerušenia dodávok narúšajú zvyčajnú výhodu externých dodávateľských reťazcov z hľadiska nákladov. Zvýšením miestnej výroby a zmenšením závislosti od nestálych globálnych dodávateľských reťazcov môže Európa posilniť svoju hospodársku stabilitu a strategickú autonómiu;

2.5.2. podporiť inovácie: priemysel je hlavnou hybnou silou inovácií z hľadiska výrobkov, postupov a služieb. Nové výzvy spojené s digitalizáciou, umelou inteligenciou, robotikou a obehovým hospodárstvom predstavujú pre EÚ obrovskú príležitosť; Reindustrializáciu teraz usmerňuje a definuje program Priemysel 5.0. Cieľom je vybudovať modernú, konkurencieschopnú a udržateľnú priemyselnú základňu.

2.5.3. podporiť udržateľnosť: využívanie udržateľných postupov a postupov obehového hospodárstva v priemyselných činnostiach môže pomôcť EÚ dosiahnuť jej ambiciózne ciele v oblasti klímy a zároveň znížiť závislosť od surovín a priniesť nové trhové príležitosti;

2.5.4. zabezpečiť kvalitné a bezpečné pracovné miesta spolu so stálym sociálnym dialógom: priemysel je hnacou silou zamestnanosti a zaručuje sociálnu integráciu a stabilitu.

2.5.5. V niektorých krajinách sa osvedčilo odkupovanie podnikov zamestnaneckými družstvami. Tento postup by sa mohol rozšíriť aj do iných krajín EÚ. Ak je správne štruktúrovaný, môže zachrániť pracovné miesta a pomôcť zachovať výrobné prevádzky.

([13]) *National accounts and GDP* (Národné účty a HDP), Eurostat, 2024.

([14]) *The changing structure of employment in the EU: Annual Review 2023* (Meniaca sa štruktúra zamestnanosti v EÚ: výročný prehľad za rok 2023), Eurofound, 2023.

2.6. **Strategický politický kontext**

Pomocou politických iniciatív v súlade s Draghiho správou o európskej konkurencieschopnosti a iniciatív Európskej komisie musí priemysel EÚ preklenúť priepasť, ktorá ho delí od hlavných obchodných partnerov, ako sú USA a Čína.

2.6.1. Dohoda o čistom priemysle ponúka jasné usmernenia, ako sa zamerať na dekarbonizáciu, čisté technológie a stimulovanie investícií. Európska komisia pomôže vybudovať regulačný rámec, ktorý zabezpečí rast a bude podporovať priemysel v jeho úsilí o inováciu, rozširovanie, výrobu produktov a poskytovanie služieb, pričom treba spolupracovať so všetkými zainteresovanými stranami, aby sa pre každý hodnotový reťazec zaistili cielené riešenia.

2.6.2. V Kompase konkurencieschopnosti, ktorý vychádza z odporúčaní uvedených v správe Maria Draghiho o budúcnosti európskej konkurencieschopnosti, sa uvádzajú tri hlavné oblasti činnosti – inovácia, dekarbonizácia a konkurencieschopnosť, bezpečnosť a odolnosť – a päť prierezových činností: zjednodušenie, odstraňovanie prekážok jednotného trhu, financovanie konkurencieschopnosti, podpora zručností a kvalitných pracovných miest a harmonizácia a koordinácia politík na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni. Kompas prinesie „bezprecedentné“ zníženie byrokracie s osobitným dôrazom na európske MSP a bude zahŕňať nástroj na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti, ktorý pomôže členským štátom spolupracovať na projektoch spoločného strategického záujmu.

3. **Konkrétne pripomienky**

3.1. Keď Európa odstráni základné príčiny deindustrializácie a prekoná krízu životných nákladov, môže využiť situáciu na oživenie svojho hospodárstva, posilnenie postavenia pracovnej sily a zlepšenie kvality života svojich občanov. Tu sú niektoré kľúčové aspekty a príležitosti:

Pre podniky

3.1.1. Reindustrializácia ponúka príležitosť využiť vyspelé technológie, podporiť **inováciu** a zvýšiť **konkurencieschopnosť** v celosvetovom meradle. Európske priemyselné odvetvia sa môžu stať vedúcou silou zelenej a digitálnej transformácie.

3.1.2. Oživenie výrobného priemyslu a návrat relokovanej výroby môžu podnikom umožniť zmierniť riziká narušenia globálneho dodávateľského reťazca a stabilizovať náklady.

3.1.3. Zavádzanie **udržateľných postupov** v súlade s klimatickými cieľmi EÚ môže otvoriť nové trhy s výrobkami a službami šetrnými k životnému prostrediu.

Pre pracovníkov

3.1.4. Obnovený dôraz na priemysel môže zabezpečiť **dobre platené a stabilné pracovné miesta** v rôznych odvetviach, a tak pomôcť vyriešiť problém nezamestnanosti, ktorý zhoršila deindustrializácia.

3.1.5. Investície do **vzdelávania a odbornej prípravy** zabezpečujú pracovnú silu, ktorá dokáže reagovať na požiadavky moderných priemyselných odvetví.

3.1.6. Miestne a odolné priemyselné odvetvia poskytujú **stabilnejšie pracovné príležitosti**, čím sa zmenšuje závislosť od nestálych globálnych trhov.

3.1.7. Dôraz na udržateľné a etické postupy môže pracovníkom priniesť **lepšie pracovné podmienky** a istotu zamestnania.

Pre občanov

3.1.8. Prosperujúci priemysel prispieva k celkovej **hospodárskej stabilite**, zlepšeniu životnej úrovne a zníženiu miery chudoby.

3.1.9. Priemysel poskytuje kvalitné pracovné miesta, ktoré spolu s daňami priemyselných podnikov zabezpečia **verejné investície** do infraštruktúry a služieb.

3.1.10. Revitalizované priemyselné zóny môžu prispieť k lepšej infraštruktúre, posilneniu verejných služieb a **dynamickému miestnemu hospodárstvu**.

3.2. Reindustrializácia môže celkovo priniesť značné dlhodobé výhody. Predstavuje však aj výzvy, ktoré si vyžadujú koordinované úsilie na úrovni EÚ i členských štátov a ktoré treba riešiť prostredníctvom premysleného politického a strategického plánovania:

3.2.1. Jednou z najväčších výziev je nájsť spôsob, ako prilákať a udržať kvalifikovaných pracovníkov. Priemysel súťaží s inými hospodárskymi činnosťami v snahe prilákať a udržať si špičkové talenty, ktorým treba ponúknuť stabilné pracovné miesta, konkurencieschopné mzdy a možnosti kariérneho rastu. Plán pre kvalitné pracovné miesta je prospešnou iniciatívou Európskej komisie, keďže kvalitné pracovné miesta a dôstojné pracovné podmienky sú nevyhnutné na prilákanie pracovníkov. Okrem toho by sa mali zavádzať politiky s cieľom aktivovať a pripraviť osobitné segmenty obyvateľstva, ktoré sú mimo trhu práce, a zabezpečiť im nevyhnutné zručnosti, a to najmä pokiaľ ide o ženy, mladých ľudí, migrantov a iné zraniteľné skupiny. Členské štáty musia byť taktiež ochotné zjednodušeným a nebyrokratickým spôsobom prijímať kvalifikovaných pracovníkov z krajín mimo EÚ. To znamená, že treba urýchliť postupy vydávania pracovných povolení, uznávať zahraničné kvalifikácie a zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie. EÚ by sa mala usilovať o to, aby sa stala uprednostňovanou destináciou pre kvalifikovaných pracovníkov z celého sveta.

3.2.2. Zabezpečiť pracovníkom odbornú prípravu a rozvoj technických aj mäkkých zručností, ako aj jasnú kariérnu dráhu a profesijné vyhliadky: keďže priemyselné odvetvia sa vyvíjajú, je neustále potrebné školiť a rekvalifikovať pracovnú silu, aby sa zaručil súlad medzi zručnosťami a požiadavkami trhu práce. Disponovať kvalifikovanou a odolnou pracovnou silou je mimoriadne dôležité najmä v odvetviach, ktoré prechádzajú zelenou a digitálnou transformáciou. Okrem toho EHSV víta výzvu Komisie, aby sa zmenili pravidlá štátnej pomoci a zaviedla sociálna kondicionalita spojená s verejnými investíciami s cieľom poskytnúť priemyslu lepšie stimuly na investovanie do zvyšovania úrovne zručností, rekvalifikácie, kvalitných pracovných miest a náboru pracovníkov v záujme spravodlivej transformácie. Únia zručností a strategický plán vzdelávania v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM) by mali prispieť k dosiahnutiu tohto cieľa. Vďaka takémuto vzdelávaniu by sa mohli priamo uznávať a potvrdzovať zručnosti pracovníkov v celej EÚ, ak ich uznali verejné orgány jedného členského štátu, čím sa zníži byrokratická záťaž.

3.2.3. Rýchle tempo technologického pokroku si vyžaduje, aby sa priemyselné odvetvia neustále prispôsobovali a aby inovovali. Priemysel musí prejsť digitálnou transformáciou, ktorá zahŕňa zavádzanie nových technológií, pričom treba klásť mimoriadny dôraz na spoľahlivé postupy kybernetickej bezpečnosti, aby sa zaručila integrita údajov a plné rešpektovanie osobných práv.

3.2.4. Zaistiť reindustrializáciu súčasne s dekarbonizáciou, to je veľká výzva. Priemyselné odvetvia musia nájsť rovnováhu medzi rastom a environmentálnou a sociálnou udržateľnosťou. Udržateľné postupy sa musia stať súčasťou priemyselných procesov, aby sa splnili požiadavky environmentálnych predpisov a očakávania spotrebiteľov. Je preto nevyhnutné používať ekologické technológie, znížiť uhlíkovú stopu a presadzovať zásady obehového hospodárstva. Treba podporovať obehové výrobky a inovatívne obchodné modely založené na obehovosti a podporované stimulmi, ktoré im umožnia ďalej konkurovať tradičným obchodným modelom založeným na zisku a cenovo sprístupniť ekologické a čisté výrobky a služby.

3.2.5. Regulačná a administratívna záťaž a cezhraničné otázky: Regulačné prostredie a administratívne schvaľovacie postupy EÚ sa často považujú za zložité a zaťažujúce, pričom 32 % spoločností EÚ označilo predpisy za „hlavnú prekážku“ svojich investičných činností ([15]). Podniky musia vynaložiť značné náklady na dodržiavanie predpisov a brzdia ich administratívne oneskorenia pri získavaní povolení a schválení, čo môže odrádzať od investícií a inovácií. Napriek jednotnému trhu sa vzhľadom na rozdiely vo vnútroštátnych predpisoch, normách a postupoch vytvárajú prekážky vstupu na trh a zvyšujú náklady pre podniky pôsobiace vo viacerých krajinách EÚ. Zjednodušenie neznamená deregulácia. Nejde tu o zrušenie Zelenej dohody alebo základných sociálnych záruk, ani o to, aby sa Európa viac podobala USA. Ide o zníženie byrokracie, ktorá nie je pre nikoho prínosom.

3.2.6. Reindustrializáciou by sa síce mohli vytvoriť nové pracovné miesta, mohlo by však dôjsť aj k rušeniu pracovných miest z dôvodu technologických zmien, keďže automatizácia a vyspelé technológie nahradia určité druhy práce. Na vyriešenie tohto problému budú potrebné osobitné programy zamerané na rekvalifikáciu a sociálne politiky.

3.2.7. S rastúcou konkurencieschopnosťou priemyselných odvetví môže dôjsť k zvýšenému tlaku zo strany globálnych konkurentov. Udržanie konkurenčnej výhody si bude vyžadovať neustále úsilie, pokiaľ ide o inovácie a investície.

([15]) Výročná správa o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti v roku 2025, Európska komisia, 2025.

3.2.8. Súčasťou procesu reindustrializácie musí byť sociálny dialóg vrátane kolektívneho vyjednávania, aby sa zabezpečil participatívny prístup. Zamestnávatelia a pracovníci by sa mali usilovať vytvárať a zavádzať konkurencieschopné programy odbornej prípravy, ktoré podporujú priemyselnú, sociálnu a územnú súdržnosť, a to prostredníctvom kolektívneho vyjednávania a účasti pracovníkov na podnikovej úrovni. V novej spoločenskej zmluve by sa mala zohľadniť aj organizovaná občianska spoločnosť, hlas mladých ľudí, a najmä tie regióny, ktoré sú transformáciou zasiahnuté najviac.

3.3. Úloha priemyslu ako hnacej sily inovácií a služieb s pridanou hodnotou

3.3.1. Priemysel je nevyhnutný pre reindustrializáciu Európy, pričom podporuje hospodársky rast, inovácie a udržateľnosť. Taktiež podporuje rozvoj dôležitých služieb, zmierňuje krízu životných nákladov a bráni deindustrializácii stimulovaním ďalších inovácií, oživením miestneho hospodárstva, vytváraním pracovných miest a podnecovaním obyvateľstva k zotrvaniu v priemyselných oblastiach.

3.3.2. Priemysel je hlavnou hnacou silou **inovácií** a často udáva smer, pokiaľ ide o výskum a vývoj nových technológií a procesov. Tieto inovácie sa môžu rozšíriť do iných sektorov, čím sa podporí kultúra neustáleho zlepšovania a technologického pokroku.

3.3.3. Priemysel často podporuje **služby s pridanou hodnotou**, ktoré zlepšujú celý hodnotový reťazec. Zahŕňa to všetko od vyspelých výrobných techník až po záručný a pozáručný servis, čo pomáha znižovať výrobné náklady a vedie k vyššej kvalite výrobkov a väčšej spokojnosti zákazníkov.

3.3.4. Pracovné miesta v priemysle, najmä v odvetví špičkových technológií a vo vyspelých výrobných odvetviach, zvyčajne **zaručujú vyššie mzdy** než mnohé pracovné miesta v odvetví služieb. Môže to pomôcť zlepšiť životnú úroveň a znížiť príjmovú nerovnosť.

3.3.5. Priemyselný sektor ponúka veľa príležitostí na **profesijný rast** a kariérny postup. Pracovníci majú možnosti na kontinuálne vzdelávanie a rozvoj zručností a môžu sa dostať na vyššie pozície.

V Bruseli 18. júna 2025

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Oliver RÖPKE